

ANNE JOURDAIN - SIDONIE NAULIN
**Pierre Bourdieu'nün Kuramı ve
Sosyolojik Kullanımları**

ANNE JOURDAIN 2014'ten beri Paris Dauphine Üniversitesi'nde sosyoloji dalında öğretim üyeliği yapıyor. 2012'de savunduğu doktora tezi, *Ürüne Yüreğini Katmak: Fransa'da Sanat Zanaatkarları* başlığıyla, 2013'te kitap olarak yayımlandı. Sanat sosyolojisi konusunda yayımlanmış birçok araştırma makalesi var.

SIDONIE NAULIN Grenoble Siyaset Bilimleri Okulu'nda sosyoloji kürsüsünde öğretim üyesi. *Gastronomi Gazeteciliği: Bir Ticari Aracılık Düzenine Sosyolojisi* başlıklı doktora tezini 2012'de savundu. Gastronomi sosyolojisi alanında yayımlanmış makaleleri var.

La théorie de Pierre Bourdieu et ses usages sociologiques

© 2011 Armand Colin

İletişim Yayınları 2272 • Politika Dizisi 140

ISBN-13: 978-975-05-1893-5

© 2016 İletişim Yayıncılık A. Ş.

1. BASKI 2016, İstanbul

YAYINA HAZIRLAYAN Ahmet İnsel

DIZI KAPAK TASARIMI Utku Lomlu

KAPAK Suat Aysu

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Remzi Abbas

BASKI ve CILT Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 12064

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11

Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212.613 38 46

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

ANNE JOURDAIN - SIDONIE NAULIN

Pierre Bourdieu'nün Kuramı ve Sosyolojik Kullanımları

*La théorie de Pierre Bourdieu
et ses usages sociologiques*

ÇEVİREN Öykü Elitez

İÇİNDEKİLER

Giriş	7
Pierre Bourdieu (1930-2002).....	7
Kitap hakkında.....	13
1. Sosyolog Mesleği	15
BİLİM OLARAK SOSYOLOJİ.....	16
Durkheim'in tasarısının yeniden ele alınması ve sürdürülmesi.....	16
Sosyoloji diğerleri gibi bir bilim midir? (Jean-Claude Passeron, 1991).....	22
EYLEM OLARAK SOSYOLOJİ.....	26
Sosyoloğun yöntemleri.....	27
Toplumsal dünyayı doğallığından uzaklaştırmak: "Üçüncü Yaşın İcadı" (Rémi Lenoir, 1979).....	35
YENİ BİR EYLEM ANLAYIŞI.....	38
Genetik yapısalcılık.....	38
Habitus kavramı.....	41
Habitus ve sağduyu: Aktörden unsura.....	44
2. Okul Sosyolojisi	49
TOPLUMSAL YENİDEN ÜRETİM MERCİİ OLARAK OKUL.....	50
Toplumsal eşitsizliklerden akademik eşitsizliklere.....	51
Eğitim eşitsizliklerinden toplumsal eşitsizliklere.....	60
Okul üzerine ihtilaftan toplumsal tartışmalara.....	67
EĞİTİMDE DEMOKRATİKLEŞME MESELESİ (STÉPHANE BEAUD, 2002).....	72

3. Kültür Sosyolojisi	77
KÜLTÜREL MEŞRUIYET KURAMI	79
Toplumsal hiyerarşi ile kültürel hiyerarşi arasındaki türdeşlik.....	80
Kültürel pratikleri üreten prensip: Habitus.....	85
Zevk: Taklit ve ayırım arasında.....	89
KÜLTÜREL BİR PRATIĞİN MEŞRULAŞTIRILMASI: CAZ ÖRNEĞİ (JEAN-LOUIS FABIANI, 1986).....	95
SÖZ KONUSU KÜLTÜREL MEŞRUIYET KURAMI	97
Kültürel pratiklerin eklektizmi (Richard Peterson ve Roger Kern, 1996).....	98
Ahenksiz kültürel pratik ve tercihler (Bernard Lahire, 2004).....	100
Kültürel meşruiyet kuramına getirilen radikal eleştiriler.....	103
4. Sosyal Uzam (Saha) Kuramı	105
SERMAYELER VE SOSYAL UZAM	105
Çok boyutlu sosyal uzamın temelindeki sermayeler.....	106
Sermaye kavramının kullanımı (François de Singly, 1987).....	119
ALANLAR KURAMI	122
Alanlar ve alanlardaki konumlar.....	122
Alan kavramının kullanımı: Edebi alan örneği (Pierre Bourdieu, 1992; Christophe Charle, 1977).....	131
İktisadi alandan simgesel mallar iktisadına.....	136
Sonuç	141
Günümüzde Bourdieu ekolü.....	142
Bourdieu kuramına yöneltilen temel eleştiriler.....	143
Fransa dışında Bourdieücü eserin gücü.....	145
<i>Ek KAYNAKÇA</i>	147

Giriş

20. yüzyılın önde gelen sosyologlarından ve ömrünün sonuna doğru angaje bir aydın olan Pierre Bourdieu, genel bir toplumsal dünya kuramının müellifidir. Karl Marx, Émile Durkheim ve Max Weber'in çalışmalarını temel alan Pierre Bourdieu, toplumsal hiyerarşilerin yeniden üretilmesi ve hâkimiyet mekanizmalarının yanı sıra, bireylerin toplumsal kökenleri ile tercih ve uygulamaları arasındaki ilişkiyi ele almıştır.

Pierre Bourdieu (1930-2002)

Pierre Bourdieu, 1 Ağustos 1930'da, Pyrénées-Atlantiques'teki Denguin'de, Bearn köylü sınıfından gelen ve önceleri tarım işçisi, daha sonra postacı ve postane müdürü olarak çalışan bir baba ile toprak sahibi bir aileden gelen bir annenin tek çocuğu olarak dünyaya geldi. Pierre Bourdieu'nün hayatı boyunca bağlı kaldığı Bearn, gerçekleştirdiği ilk etnografik araştırmalardan birinin ve *Bekârlar Balosu*¹ ad-

---

1 Pierre Bourdieu, *Bekârlar Balosu*, çev. Çağrı Eroğlu, Dost Kitabevi Yayınları, Ankara, 2010.

lı son kitabının sahasını oluşturur. Pierre Bourdieu, liseyi Pau'da tamamladıktan sonra Paris'teki Louis-le-Grand Lisesi'nde *khâgne*² eğitimi gördü. 1951'de Ulm Sokağı'ndaki *École normale supérieure*'e girdi ve 1954'te lise felsefe öğretmenliği sınavını kazandı. Ardından Georges Canguilhem'in gözetiminde, daha sonra bitirmediği felsefe tezini hazırlamaya başladı. Aynı sırada, bir yıl boyunca, Moulins Lisesi'nde felsefe öğretmeni olarak görev yaptı.

1955 ile 1960 yılları arasında zorunlu askerlik görevi sebebiyle Cezayir'de bulundu. Bu, Pierre Bourdieu için son derece mühim bir dönemdir, çünkü felsefeden sosyolojiye geçmesine sebep olmuştur. İlk kitabı olan *Sociologie d'Algérie*,³ 1958 yılında "Que sais-je?" dizisinden yayımlandı. Pierre Bourdieu, ilk etnografik çalışmalarını Kabiliye'de gerçekleştirdi. Bu çalışmalar, başta Alain Darbel ile birlikte yazdığı *Travail et travailleurs en Algérie*,⁴ Abdelmalek Sayad ile birlikte yazdığı *Le Déracinement: La Crise de l'agriculture traditionnelle en Algérie*⁵ olmak üzere pek çok eserin yazımıyla sonuçlandı. Söz konusu kitaplar, kolonyal kapitalizmin ve bağımsızlık mücadelelerinin pre-kapitalist toplumlarda yarattığı değişimler (kentleşme, ücretli emeğin artışı...) üzerine düşünceler içerir. Bu çalışmalar, yalnızca etnografik alan araştırmalarına değil, aynı zamanda INSEE'de (*Institut national de la statistique et des études économiques* [Ulusal İstatistik ve İktisadi Araştırma Enstitüsü]) istatistikçi olarak çalış-

---

2 Fransız eğitim sisteminde "grandes écoles" adı verilen prestijli yüksek okulların sınavlarına hazırlık amacıyla lise mezuniyetinden sonra alınan iki yıllık eğitimin felsefe ağırlıklı olanı – ç.n.

3 Pierre Bourdieu, *Sociologie d'Algérie* [Cezayir'in Sosyolojisi], Presses Universitaires de France, Paris, 1958.

4 Pierre Bourdieu, Alain Darbel, Jean-Paul Rivet, Claude Seibel, *Travail et travailleurs en Algérie* [Cezayir'de Çalışma ve Emekçiler], Mouton, Paris, 1963.

5 Pierre Bourdieu, Abdelmalek Sayad, *Le Déracinement: La Crise de l'agriculture traditionnelle en Algérie* [Köksüzleşmek. Cezayir'de Geleneksel Tarımın Krizi], Minuit, Paris, 1964.

şan Alain Darbel'in yardımlarıyla yürüttüğü anketlere de dayanmaktadır. Daha sonraları, Pierre Bourdieu'nün geleneksel Kabiliye toplumu üzerine antropolojik değerlendirmele-ri, *Esquisse d'une théorie de la pratique*⁶ veya *Le Sens pratique*⁷ gibi insanın eylemleri üzerine daha kuramsal kitapların ve cinsiyete dayalı ilişkileri ve tahakkümü ele alan metinlerin⁸ ampirik temelini oluşturmuştur.

1960 yılında, Pierre Bourdieu Fransa'ya geri döndü. Sorbonne'da filozof ve sosyolog Raymond Aron'un asistanı ve 1960'ta kurulmuş olan *Centre de sociologie européenne*'in [Avrupa Sosyoloji Merkezi] (CSE) genel sekreteri oldu. Daha sonra Lille Üniversitesi'nde öğretim üyesi kadrosuna atandı ve 1964 yılına kadar bu görevi sürdürdü. Aynı yıl, *École pratique des hautes études*'de (EPHE)⁹ araştırma direktörü oldu ve Minuit Yayınları'nda *Le Sens commun* dizisinin editörlüğünü yapmaya başladı. 1992 yılına kadar onun ve ekibindekilerin kitaplarının çoğu bu seride yayımlanmıştır. Fransız klasik yazarlarının çalışmalarının ve kendisine ilham veren yabancı yazarların (Erving Goffman, Richard Hoggart, Erwin Panofsky) çevirilerini bu dizide yayımladı. 1964, aynı zamanda, Jean-Claude Passeron ile birlikte yazdığı *Vârisler: Öğrenciler ve Kültür*'ün¹⁰ de yayımlandığı yıldır.

Pierre Bourdieu'nün hem akademik hem de ticari anlamda önemli bir başarıyla ilk tanışması, bu kitapla gerçekleşti. Okul ve kültürel âdetler bu dönemde üzerinde yoğunlaştı-

---

6 Pierre Bourdieu, *Esquisse d'une théorie de la pratique* [Bir Pratik Kuramı Denemesi], Droz, Cenevre, 1972.

7 Pierre Bourdieu, *Le Sens pratique* [Pratik His], Minuit, Paris, 1980.

8 Pierre Bourdieu, *La Domination masculine* [Erkek Tahakkümü], Seuil, Paris, 1998.

9 Paris'te yer alan EPHE, sosyal bilimler alanında araştırma ve sadece yüksek lisans ve doktora seviyesinde öğrenim yapılan prestijli kurumlardan biridir – ç.n.

10 Pierre Bourdieu, Jean-Claude Passeron, *Vârisler: Öğrenciler ve Kültür*, çev. Aslı Sümer, Levent Ünsaldı, Heretik Yayıncılık, İstanbul, 2014.

ğikonulardır. Aynı zamanda sanat sosyolojisiyle de ilgilenir. Diğer CSE mensuplarıyla birlikte, 1965 yılında *Un Art moyen: Essai sur les usages sociaux de la photographie*'yi,¹¹ daha sonra 1966 yılında, müzelerin ziyaret sıklığı üzerine bir çalışma olan *Sanat Sevdası: Avrupa Sanat Müzeleri ve Ziyaretçi Kitlesi*'ni¹² yayımladı. Sanat sosyolojisine olan bu ilgisi, Pierre Bourdieu'nün kariyerinin ilerleyen dönemlerinde, *Sanatın Kuralları*'nı¹³ yazdığı 1992 yılında yeniden kendini gösterir. Bu kitabında, sanatsal “uzam”ın oluşumunun ve işleyişinin tarihsel bir analizini yapar ve böylece kendi sosyal uzamlar sosyolojisini temsil eden bir eser ortaya koyar.

1968 yılında, Pierre Bourdieu ile hocası Raymond Aron'un yolları ayrılır. Bunun üzerine Bourdieu, *Centre de sociologie de l'éducation et de la culture*'ü [Eğitim ve Kültür Sosyolojisi Merkezi] (günümüzdeki CSE) kurar ve aynı yıl Jean-Claude Chamboredon ve Jean-Claude Passeron ile birlikte *Le Métier de sociologue: préalables épistémologiques*'i¹⁴ yayımlar. Mayıs 1968 olayları sırasında, *Vârisler* adlı çalışması bolca alıntılanmasına karşın, Bourdieu toplumsal tartışmalara katılmaz. İki yıl sonra, 1970'te, Pierre Bourdieu, Jean-Claude Passeron ile birlikte, okul üzerine, *Vârisler*'den daha kuramsal, yeni bir kitap yazar: *La Reproduction: Éléments pour une théorie du système d'enseignement*.¹⁵ Söz konusu kitapta yazarlar, oku-

11 Pierre Bourdieu (ed.), *Un Art moyen: Essai sur les usages sociaux de la photographie* [Bir Ortalama Sanat: Fotoğrafın Toplumsal Kullanımı Üzerine Bir Deneme], Minuit, Paris, 1965.

12 Alain Darbel ve Pierre Bourdieu, *Sanat Sevdası: Avrupa Sanat Müzeleri ve Ziyaretçi Kitlesi*, çev. Sertaç Canpolat, Metis Yayıncılık, İstanbul, 2011.

13 Pierre Bourdieu, *Sanatın Kuralları*, çev. Necmettin Kâmil Sevil, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 1999.

14 Pierre Bourdieu, Jean-Claude Chamboredon, Jean-Claude Passeron, *Le Métier de sociologue: préalables épistémologiques* [Sosyolog Mesleği: Epistemolojik Önceller], Mouton, Paris, 1968.

15 Pierre Bourdieu, Jean-Claude Passeron, *La Reproduction: Éléments pour une théorie du système d'enseignement* [Yeniden Üretim: Eğitim Sistemi Kuramı İçin Öğeler], Minuit, Paris, 1970.

lun, fırsat eşitliği sağlamak bir yana, toplumsal hiyerarşinin yeniden üretilmesine ve meşrulaştırılmasına katkıda bulunduğu ortaya koymaktadır.

Pierre Bourdieu, 1970'li yıllar boyunca sosyoloji alanında gitgide daha merkezi bir konuma sahip olmuştur. Çağdaş olan ve neredeyse hiç tartışmaya katılmadığı diğer sosyologlardan (Michel Crozier, Georges Friedmann, Alain Touraine...) çok daha güçlü bir aurası vardır. Pierre Bourdieu'nün gücü, biraz da etrafında toplamayı başardığı zümreden kaynaklanmaktadır. Sosyal bilimler âleminde oldukça nadir rastlanan bir şeyi başararak, etrafını, çalışmalarına katkıda bulunan (çalışmalarını inceleyen, araştırmalarını yürüten...) ve düşüncelerini yaymasına yardımcı olan sosyologlardan oluşan bir ekiple çevrelemiştir. Pierre Bourdieu, 1975 yılında, ömrünün sonuna kadar yöneteceği *Actes de la Recherche en Sciences Sociales* adlı dergiyi kurdu. Bu dergi, ona hem kendi çalışmalarını hem de meslektaşlarının ve öğrencilerinin çalışmalarını dünyaya gösterme fırsatı verdi. Dergi, biçimsel anlamda nispeten yenilikçidir (illüstrasyonlar, büyük boy, orijinal bir sayfa düzeni), ancak sık sık işlevsel anlamda otokrat olmakla itham edildi. 1979 yılında, Pierre Bourdieu'nün önemli eseri *La Distinction: Critique sociale du jugement*¹⁶ yayımlandı. Bu çalışmada, toplumsal sınıflar arasındaki kültürel pratik farklılıklarını ortaya koymak için, büyük ölçüde, Bourdieu kuramında merkezi bir yer kaplayan “habitus” ve “sermaye” kavramlarına başvurur.

Bourdieu sosyolojisinin temel kavramları, 1980'li yılların başlarında şekillendi. Müteakip yirmi yıl boyunca Pierre Bourdieu, bir yandan verimli çalışmalarını sürdürürken, diğer yandan bu çalışmaları özellikle uluslararası alanda yaymaya yöneldi. Aynı zamanda, Fransız kurumları tarafından

---

16 Pierre Bourdieu, *La Distinction: Critique sociale du jugement*, Minuit, Paris, 1979.

gitgide daha çok tanınmaya başlar. 1981 yılında *Collège de France*'a¹⁷ profesör olarak atanır, 1993 yılında ise *Centre national de la recherche scientifique*'ten [Ulusal Bilimsel Araştırma Merkezi] altın madalya almış ilk sosyolog olur.

Pierre Bourdieu'nün ömrünün son on yılında, akademisyenden angaje aydına dönüşme ağır basar. 1993 yılında, *La Misère du monde*¹⁸ adlı kolektif eserin editörlüğünü yaptı. Toplumsal acılara maruz kalan bireylerin yaşamlarından kesitler sunan bu çalışma, Pierre Bourdieu'yü toplumsal sefalet içindeki kimselerin sözcüsü konumuna getirir. Kitap, hızla en çok satanlar listelerine girer. Aynı şekilde, 1990'lı yıllarda Pierre Bourdieu'nün aktivizmi de yükselmiştir. 1995 baharındaki toplumsal hareketlerde grevcileri destekler, daha sonra 1997-1998 kışındaki işsizler hareketine ve küreselleşme karşıtlarına destek verir. Neoliberalizme ve kamu hizmetlerinin kaldırılmasına getirdiği eleştiriler, çoğunlukla hayranlık ve radikal eleştiri arasında gidip gelen fırtınalı bir ilişki kurmuş olduğu medya tarafından geniş biçimde haber yapılmaktadır. *Karşı Ateşler* (1 ve 2)¹⁹ adlı iki eseri, siyasi tavır alışlarının bir derlemesidir. Bu militan tavrını destekleyecek şekilde, Pierre Bourdieu, 1992 yılında Seul Yayınları'yla işbirliği yapar ve 1995 grevlerini takiben onlarla birlikte *Raisons d'agir* adlı yayınevini kurar. 1996 yılında, *Televizyon Üzerine*²⁰ adlı polemik kitabını bu yayınevinde yayımlar. Okunması kolay olan bu kitap, Pierre Bourdieu'nün en çok satan kitaplarından biri olmuştur. 2000 yılında, Pierre

---

17 Paris'te devlet tarafından desteklenen araştırma ve yükseköğrenim kurumu – ç.n.

18 Pierre Bourdieu (ed.), *La Misère du monde* [*Dünyanın Sefaleti*], Seul, Paris, 1993.

19 Pierre Bourdieu, *Karşı Ateşler*, çev. Halime Yücel, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2006.

20 Pierre Bourdieu, *Televizyon Üzerine*, çev. Turhan Ilgaz, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 1997.

Carles, Pierre Bourdieu'nün fikirsnel ve siyasi görüşlerini anlatan, *La sociologie est un sport de combat*²¹ adlı bir belgesel çeker; özellikle de, sosyoloğun toplumsal hareketler üzerinde göstermiş olabileceği tesire dikkat çeker. Bütün bunların yanı sıra, Pierre Bourdieu, aktivist tavrına paralel olarak, bilimin rolü ve sosyoloji üzerine daha akademik bir düşünce geliştirmeye de devam eder (*Méditations pascaliennes*,²² *Science de la science et réflexivité...*).²³

Pierre Bourdieu 23 Ocak 2002'de, 72 yaşında vefat etti ve geride muazzam bir eser bıraktı (*Libération* [25.01.02] gazetesine göre 343 yayın). En çok satan kitapları, tartışmacı veya ana akım eserleri (*Televizyon Üzerine*, *La Misère du monde*) olmuştur. *Vârisler*, *La Distinction* gibi erişilmesi daha güç eserleri ise sosyoloji klasikleri arasında yerlerini almışlardır.

Kitap hakkında

Pierre Bourdieu'nün kuramını ve sosyolojik kullanımlarını ele alan bu kitabın amacı, Bourdieu'nün sosyolojiye başlıca katkılarını hem sentetik hem de isabetli bir şekilde yeniden ortaya koymak; özellikle de dilinin biçimsel sarmalanmalar ve kelime oyunlarından kaynaklanan karmaşıklıkıyla ün salmış Pierre Bourdieu'nün metinlerinin okunmasını kolaylaştırmaktır.

Pierre Bourdieu'nün sosyolojik çalışmaları kariyeri boyunca pek çok konuyla (geleneksel toplumlar, akademik

---

21 Pierre Carles, *La sociologie est un sport de combat* [Sosyoloji bir dövüş sporudur], Buena Vista Home Entertainment, 2001.

22 Pierre Bourdieu, *Méditations pascaliennes* [Pascalcı Düşünceler], Seuil, Paris, 1997.

23 Pierre Bourdieu, *Science de la science et réflexivité: Cours du Collège de France 2000-2001* [Bilimin bilimi ve duyumsallık: Collège de France dersleri 2000-2001], Raisons d'agir, Paris, 2001.

dünya, medya, iktisat...) ilgilendiyse de, biz burada en temel dört tema üzerinde yoğunlaşıyoruz. İlk bölüm, Pierre Bourdieu'nün hayatı boyunca yön verdiği epistemolojik düşüncüyü konu alıyor. Sosyolojiyi ve sosyolog mesleğini kavrayış biçimini anlamak, toplumsal dünyayı ve insanın eylemlerini nasıl ele aldığını kavramak için bir başlangıç noktası sunar. Sonraki iki bölüm, Bourdieu düşüncesine ait iki konudan (okul ve kültür) yola çıkarak, yazarın temel kavramlarının ampirik olarak nasıl oluştuğunu ortaya koymaya çalışıyor. Ayrıca, her iki durumda da bu kavramların bu alanlardaki düşünceye nasıl derin ve kalıcı bir yenilik getirdiğini göstermeyi amaçlıyor. Son bölüm ise sosyal uzam kuramını ele alıyor. Bu kuram, toplumsal hayatın farklı alanlarının işleyişini açıklayarak genellemenin daha üst seviyeye çıkmasını sağlamaktadır.

Her bölümde, Pierre Bourdieu'nün kuramının açıklanmasının yanı sıra, çalışmalarını örneklemiş veya devam ettirmiş yazarların sunulmasına da yer verilmiştir. Dolayısıyla bu kitabın amacı, Pierre Bourdieu'nün, pek çok araştırma alanında kaçınılmaz bir referansa dönüşmüş olan sosyolojik çalışmalarının önemini göstermektir.

Sosyolog Mesleği

Pierre Bourdieu, şöhretini, geliştirmiş olduğu toplumsal dünya kuramına borçludur. Ne var ki, sosyoloji pratisyeni olmaktan memnun olmayan Pierre Bourdieu, çalışmalarının bir kısmını, sosyolojinin bir disiplin olarak var olması için gerekli şartlar ve sosyologdan beklenenler üzerinde düşünmeye ayırmıştır. Bu uğraş, başka iki sosyolog, Jean-Claude Chamboredon ve Jean-Claude Passeron ile birlikte gerçekleştirdiği kolektif çalışmanın ürünüdür. 1968 yılında, üçü birlikte *Le Métier de sociologue*'u¹ yayınladı. Kitap, tüm sosyolojik girişimlerin, bilimsel kabul edilmek için uygulaması gereken prensipleri ortaya koyar. Pierre Bourdieu'nün sosyolojinin bilimselliğini algılayış biçimini ve bunun ardından insanın eylemlerini ele almak, onun toplumsal dünya kuramının aydınlanmasını sağlar.

---

1 Pierre Bourdieu, Jean-Claude Chamboredon, Jean-Claude Passeron, *Le Métier de sociologue: préalables épistémologiques*, Mouton, Paris, 1968.